

EEN EEUW EHTSV

Herman van der Horst

Dit artikel is tot stand gekomen, omdat er relatief weinig over deze EHTSV is gepubliceerd, afgezien van de vrij trouw verschenen zijnde jubileum- en lustrumalmanakken. Dat, terwijl deze vereniging in principe 100 jaar heeft bestaan en zeker heeft bijgedragen tot het culturele leven en vooral ook door al dan niet permanente verhoudingen met het vrouwelijke deel van de gemeente Enschede. Verder heeft de vereniging vele geweldige evenementen georganiseerd, waarvan een groot publiek heeft mogen meegenieten.

De Enschedesche Hogere Textielschool Vereniging werd opgericht op 19 mei 1919 in een leslokaal van dhr. Huchshorn (spinnen) om 8 uur 's avonds, toen nog aan de C.F. Klarstraat/Haaksbergerstraat en was uiteraard sterk verbonden aan de Hogere Textielschool, welke die naam had gekregen in 1918 met de titel "textieltechnicus" voor de afgestudeerden van een soort Fabrikantencursus. De contributie was hfl. 3,50/jaar, dat werd in 1929 al gauw hfl. 7,50, vermoedelijk om het 10-jarig bestaan goed te kunnen vieren.

1916

1918

1919

Voor de school werd de naam HTS gebruikt, die was voortgekomen uit de Twentse Industrie en Handelsschool van 1864, in 1885 overgegaan in de Nederlandse school voor Nijverheid en Handel. Het allereerste gebouw was aan de Brinkstraat, maar in 1887 ging men naar de Haaksbergerstraat, waar toen het Lyceum was. In september 1922 werd het nieuwe ruime gebouw aan het De Ruyterplein in gebruik genomen.

20^e eeuw

luchtfoto 1972

21^e eeuw

Er zal summier wel iets verteld worden over de onderwijsgeschiedenis van deze HTS, dit is onvermijdelijk. In het begin was de opleiding twee- alt. driejarig, in september 1947 werd een extra praktijkjaar ingevoerd, als voorlaatste jaar, zodat de opleiding maximaal vierjarig werd. Organisatorisch was dit praktische jaar voor de EHTSV niet gemakkelijk, omdat er steeds een klassegeneratie wegviel.

Er was in Enschede nog een school met hoger onderwijs, toen nog geheten M(iddelbare)T(echnische)S(chool), die ook nog een zekere tijd een Machinistenschool en School voor Scheepswerktuigbouwkundigen beheerde. Deze MTS werd in 1957 opgewaardeerd tot H(ogere)T(echnische)S(chool), hetgeen vanwege deze nieuwe H tot frictie heeft geleid in een jaargang van de HT(ex)S, hoewel de verhoudingen verder goed waren. Een H, door MTS-leerlingen gelast voor bevestiging op hun gloednieuwe gebouw raakte weg en werd bij textilaten teruggevonden. Later heeft de HT(ex)S zelf die naam Hogere Technische School gekregen, ook nog Textiel Hogeschool en nog weer later werden in 1969 en 1971 toegevoegd de scholen voor HEAO en HIO. Daarna werd het IHBO De Maere, dat weer is opgegaan in de Saxionhogescholen Oost Nederland in 1989. Na een restauratie, verbouwing en uitbreiding in 2001 is het uiteindelijk Saxion Hogeschool Enschede geworden in 2009 met uitzicht op toekomst als "kennishuis" en specialiteiten Technische bedrijfskunde en Technisch Commerciële Textielkunde, inderdaad als vierjarige opleiding.

Het aantal leerlingen en dus het aantal EHTSV-leden heeft nogal gefluctueerd, in de jaren 1924 tot 1938 tussen 10 en 30, in de jaren 1961 tot 1984 tussen 40 en over de 100, in 2004 nog 80. Ongeveer 70-75 % van de leerlingen zal lid van de EHTSV zijn geweest. Velen zagen op tegen de extra kosten of vonden de club te elitair of bekakt of woonden te ver van Enschede af om aan het sociale leven deel te nemen.

In januari 1943 kwam het op een vrijdagmiddag mede n.a.v. de geboorte van prinses Margriet in Canada tot een bijna lichamelijke aanvaring tussen de foute NSB-schooldirecteur en de voorzitter van de EHTSV, hetgeen uiteindelijk leidde tot het verdwijnen en later zelfs uit de tijd gaan van leraar Ir. Penning. In 1944 moest de nieuwe voorzitter van de EHTSV na een te oranje gekleurde speech de school verlaten. Ook werd de vereniging zelfs ontbonden en de (gelukkig geringe meest fictieve) bezittingen in beslag genomen. Medicinale 96%-ige alcohol werd wel eens voor andere doeleinden dan voor onderzoek op metalen gebruikt.

Van 1923 tot 1958 werd ook een eenjarige manufacturierscursus gegeven, vooral bedoeld voor mensen in de detailhandel.

Vermeldenswaard is misschien, dat een lid van de van Heek familie in 1949 niet slaagde voor het examen verven/bleken/drukken : het euvele vermoeden bestaat, dat hij helemaal niet is op komen dagen .

In dezelfde tijd werd ook de chemische opleiding verder versterkt en uitgebreid met research en economie, de E-richting. De latere opleidingen zijn eigenlijk steeds minder textieltechnisch en meer procestechnisch, bedrijfskundig en economisch geworden, aangepast aan de veranderende marktvraag voor werknemers. Op de vaak diepgaande reorganisaties in het onderwijs en daarmee gepaard gaande naamsveranderingen wordt hier

verder niet te diep ingegaan, behalve dat een textieltechnicus vanaf 1970 de titel : “ing” voor zijn naam mocht zetten.

HB 1953

HB 1967

HB 1972

Van 1960 tot 1963 had de EHTSV een eigen sociëteit op de zolder van de school aan de Van Galenstraat, genaamd “t Zömpke”, die in 1968 is verhuisd naar de Sumatrastraat 75 , vandaar in 1979 naar ex-Tubantiapand aan de Langestraat, vandaar in 1984 naar De Heurne 19b om uiteindelijk in 2001 na wat omzwervingen en verbouwingen achterin Café De Geus in de Stadsgravenstraat 41 te eindigen, weliswaar in samenwerking met twee andere studentensociëteiten. Vanwege bepaalde activiteiten in deze sociëteiten zijn er nog wel eens aanvaringen met burgerij en politie geweest, soms leidend tot een tijdelijke sluiting. Het betreden van de sociëteit was op eigen risico en er waren/zijn gekleurde zones per categorie bezoeker. Kussen was verboden.

nog op school

een bestuur 1991

Langestraat

Verder werden vanaf 1964 diverse disputen opgericht met mooie namen als In Vino Veritas, Cyrano, de Gordiaan, de Carottiers , Nozwam, 't Krakeel, Totebel, Sans Soucis, Quel Toupet, Avrifou, Cheiron, Textores Magistrique en Anti These. Het sterk toenemend aantal vrouwelijke studenten kwam ten dele samen in Dionysus, de Blauwe Knoop of Tertulia vanaf 1983 tot zelfs 2009. De Carottiers en Anti These hebben het tot het einde volgehouden. Alle hadden hun eigen al dan niet geschreven regels en korter of langer bestaansrecht.

Bekende studentenhuizen in Enschede waren en zijn (soms alleen voor textilaten) : 't Pott met meer dan vijftien keer zijn Potgala en circus Pottini, 't Kremlin, Tripoly, Del Irium, Aquarium, Texfree, Quajongens, Grolschzicht, Gillezeg, Blijdenstein, Club 33, Walhallaahof, Benthouse, Studienood : voor dames Slabak, Steunzool, Centre Fille. De meeste van deze huizen zullen intussen wel ter ziele zijn, o.m. met hulp van de vuurwerkcramp.

't Pott

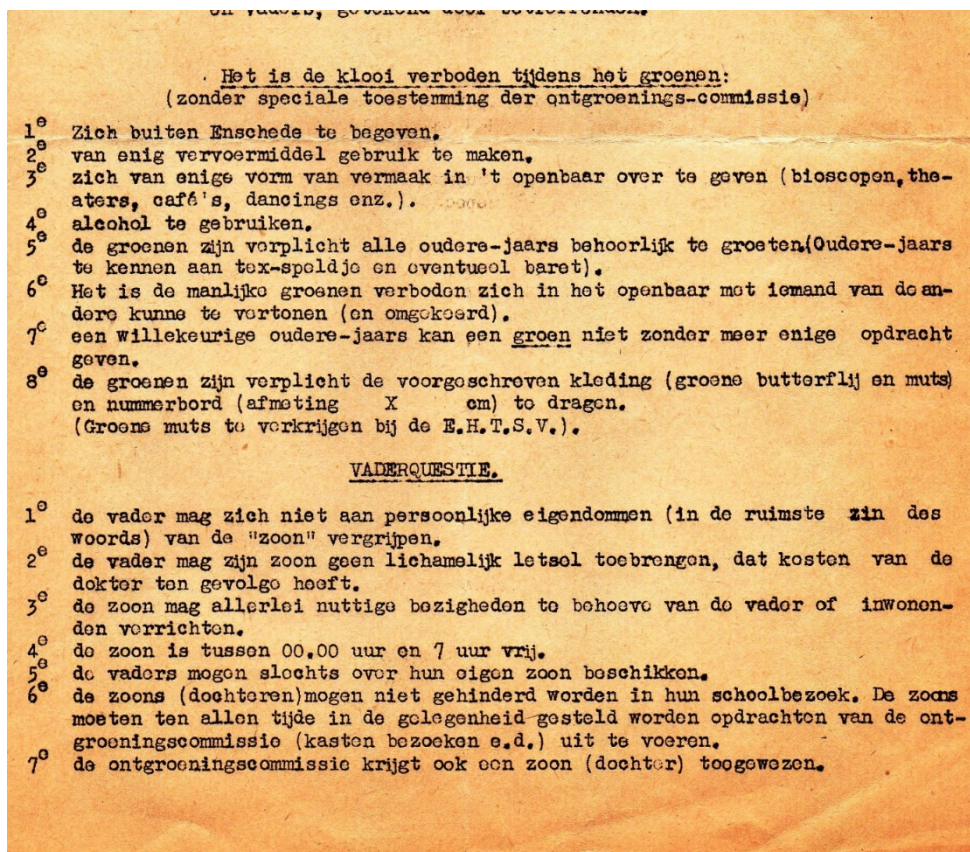

reünie

Doelinden van de EHTSV waren :

- a) het beleggen van bijeenkomsten van allerlei aard, zowel ontwikkelings- als ontspanningsbijeenkomsten.
- b) het organiseren van lezingen, excursies en voordrachten
- c) het contact zoeken en samenwerken met andere technische scholen in binnen- en buitenland, die gelijksoortige doelstellingen hebben en deze door dezelfde middelen trachten te bereiken.
- d) andere wettige middelen, die aan het doel bevordelijk kunnen zijn.

Om deze doeleinden te kunnen realiseren bleek er na WO2 ook een ontgroening noodzakelijk zijn, met o.m. de toen geldende regels :

Deze ontgroening duurde in het begin 7-14 dagen, de klooiën dienden een standaardcostuum te dragen : groene butterfly, muts, nummerbord. De periode vond meest plaats bij de school en op de kasten en werd afgesloten met een verbroederingsfeest. Er kwamen elk jaar klachten binnen bij de ontgroeningscommissie over de gang van zaken. Deze introductie is in latere jaren meer geworden tot een soort introductie-of dienstbaarheidsweek. De OC ging dan heten kennismakingscommissie. Een bekende plek hiervoor werd erve 't Aust van de familie Zanderink in de Lutte, waar meer dan zestien keer vaak minstens 100 vrouwelijke en mannelijke klooiën werden ingewijd. Andere tijden, andere gewoonten.

klooi 1955

klooi 2000

bierklooi

erve zanderink

klooiolympics

baas boven baas

De ondervereniging Tex Smieters propageerde vanaf 1963 het edele klootschieten.

Vanaf 1989 moesten er jaarclubs worden opgericht om de saamenhorigheid in de EHTSV te verstevigen, zij hadden mooie namen als : Geroezemoes, Furore, Joie de Vivre, Texcentriek, Amonaise, Halkezeel, Parbleu en voor dames : Malihini, Onvermeidenluck.

Gestunt werd er wel eens met en door de nieuwe leden, bijv. in september 1954. De winkeliers van de Oldenzaalsestraat hielden een braderie, met als afsluiting de verkiezing van een Miss TEXTIEL in Hotel Café Restaurant De Vluchte. Het bestuur van de EHTSV voelde zich zgn. gepasseerd en besloot een verkiezing met hun eigen Miss TEX organiseren. Vlak voordat het rijtuig met de textielmissen over de hoofdstraat met toch wel vrij veel publiek zou komen, kwam uit een zijstraat een mooie landauer met driemaal een Miss TEX (leuke meiden geplukt uit de manufacturierscursus), vergezeld door vele joelende net ingewijde textilaten, die hetzelfde parcours volgde als de officiële textielmissen. Er werd vrij veel schande van gesproken in de media.

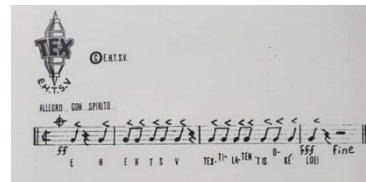
Een andere stunt vond plaats in september 1993, nl. het inpakken à la Christo in 1 dag van de voorgevel van de Maere met 1000 m2 stof als begin van het 14e lustrum in 1994.

sjaal

christo

yel

Rond 1959 had de vereniging goede contacten met 5-6 zusterclubs in Enschede en elders, met uitwisseling van sport- en feestactiviteiten w.o. bierestafettes, in 1984 was dit aantal gegroeid tot 84 zusterclubs, misschien niet zo intensief.

Jarenlang werd door de EHTSV een maandblad uit gegeven : de TEX LOEI met vele redacteurs en een constante vraag naar kopij, ook dit blad heeft het tot het einde soms met lichte onderbrekingen uitgehouden.

Verder was er de V(ereniging)O(ud)E(nschedese)T(extilaten), die diende te zorgen voor contacten en netwerken na de studietijd. VOET organiseerde bijeenkomsten en telde toch in 2004 nog ruim 400 leden.

De roemruchte bordeauxkleurige Tex-sjaal met gele dwarsstrepen, vervaardigd op eigen inschoolse breimachines, is vooral in de jaren 1950-1970 constant door leden gedragen.

Het hoofdbestuur van de EHTSV werd bijgestaan door diverse commissies, zoals rallye-, sport-,societeit-, redactie-, feestcommissie, fotoclub, toneelclub. Dit alles zorgde ervoor, dat het studiejaar op vaak aangename wijze werd onderbroken en dat er vrijwel voor iedereen een taak kon worden gevonden, temeer daar er later nog gala-, klus-, orde-, praatpaal-, VOET- en PR-commissies bijkwamen.

In de jaren voor WO2 was er meestal één keer per jaar een revue of toneelvoorstelling met of zonder bal. In de jaren na WO2 waren er elk jaar enkele vrij intieme feestjes op Havezathe Everlo, verder als hoogtepunt een galafeest in avondkleding en –jurk in nette gelegenheden als Hotel Bad Boekelo, de Waarbeek, Oude en Nieuwe Twentse Schouwburg in Enschede. Dan werden kosten noch moeite gespaard en kwamen sterren als Max Woiski, de Ramblers, Rita Reijs, cabaret Wim Ibo, Harry Mooten, Corry Brokken, Johan Kaart, Anita Meijer, Lee Towers, the Pasadena Roof Orchestra naar Enschede en werd er vaak in diverse zalen verschillend amusement gebracht. In 1949 werd de toen bekende pianist Gerard Hengeveld ingehuurd voor een avondvullend pianoconcert in Ons Huis met werken van Bach, Beethoven, Debussy, Chopin voor 200 gulden excl. reis- en verblijfskosten in Hotel de Graaff. De rekening van de Ramblers daarentegen bracht de vereniging bijna ten onder. Gert & Hermien Timmermans zongen in de Diekmanhal. Een hoogtepunt, helaas niet commercieel, was het optreden van Louis Armstrong in het Diekmanstadion op 9 mei 1959.

Er werd in de pers geklaagd over de kosten van een lustrumfeest in 1984 in Bad Boekelo van 120.000 gulden, geen slecht rendement van de 60 gulden per lid aan de EHTSV in die tijd !

De lustrumcommissie verzorgde dus elke vijf jaar deze lustrumfeesten, die vaak meerdere dagen duurden met en reünistenoptocht, sportwedstrijden, autorallye, bridgedrive, modeshow, concert, thé dansant, galaavond met bal en dat waren geweldige hoogtenpunten. Later werd vaak nog extra een symposium of congres georganiseerd bij zo'n gelegenheid. Verder een dag der disputen of een dag voor de burgerij. Zie hieronder voorbeeld 1969.

Programma 10e lustrum

Vrijdag 11 april: Officiële opening 10e lustrum E.H.T.S.V.
19.30 uur Vertrek Bestuur der E.H.T.S.V. en leden per koets en Jan Pletzer van de Hogere Textielschool naar stadhuis. Route: J. van Galenstraat - Nijverheidsstraat - Haaksbergerstraat - Marktstraat - Langestraat - Stadhuis (via Klokkerplas), voorafgegaan door de muziekvereniging „Prins Hendrik“.
20.00 uur Officiële opening van het 10e Lustrum in het stadhuis. Welkomstwoord door burgemeester A. J. Vleer. Opening van het 10e Lustrum door de voorzitter der E.H.T.S.V., de heer W. Berbers. Andere sprekers. Officiële uitreiking van de almanak door de heer J. G. van Sissereen. Aanbieding cadeaux. Receptie ten stadhuis.
22.00 uur Ontvangst sportdeelnemers op societeit.

Zaterdag 12 april Sportdag op T.H.-terrein
9.00 uur Aanvang. Sport: Voetbal, hockey, basketbal, volleybal. Zwemmen: 4x50 m. vrije slag estafette, 50 m. vrije slag. Atletiek: 4 x 100 m. estafette, 100 m. individueel, 1500 m. individueel. Deelnemers: Technische Hogeschool Twente, Enschede N.O.J.B., Breukelen Academie Minerva, Groningen H.E.A.O., Rotterdam Kath. Sociale Academie, Enschede Hogere Hotelvakschool, Scheveningen V.O.E.T. Hogere Textielschool, Enschede
18.30 uur Warme maaltijd op T.H. voor deelnemers.
20.00 uur Aanvang sportfeest in personeelspaviljoen van T.H. m.m.v. The First Move - Les Shalom tevens prijsuitreiking.

Zondag 13 april
12.00 uur Afscheid sportdeelnemers.
13.00 uur Start lustrum-rallye bij de „Broeierd“ (tegenover T.H.)
18.00 uur Warme maaltijd op de societeit.
20.00 uur Rallye-feest in de societeit m.m.v. Some People tevens prijsuitreiking.

Maandag 14 april „Dag der Disputen“
14.30 uur Ringsteken op de markt
17.00 uur Apéritief in de societeit
19.00 uur Speenvarkenmaaltijd met speenborrel aansluitend tuijes-frutjesavond m.m.v. Rubber Town Jazzband - Studentencabaret uit Nijmegen.

Dinsdag 15 april
15.00 uur Aanvang „paint-in“ op de societeit
20.00 uur Hospita-avond m.m.v. Twentse But'reedner en Boerenkapel

Woensdag 16 april „Dag der Burgerij“
13.00—14.00 uur Opening Optocht E.H.T.S.V. met Enschedese Politie-Drumband
14.00—17.30 uur Modeshow in Twentse Schouwburg voor: Ned. Ver. van Huisvrouwen, afd. Enschede Ega's docenten H.Tex.S. 25 klanten firma Meyer 25 klanten Boutique Sara Tijdens pauze Food-tasting firma Overduin Opening Modeshow: Mevrouw Vleer.
14.00—17.00 uur Kindermiddag in Zaal Engels, Laaresstraat — kindercabaret — clown — traktaties: consumptie - kadeautje Tevens voor oudere jeugd „Auto-Mini Race“, Walstraat.
20.00—23.15 uur Gert en Hermien Timmerman-show in Diekmanhal
20.00—24.00 uur Beat-avond in zaal Engels, m.m.v. The Honest Men - The Paradise.

PROGRAMMA Congres Toekomstperspectieven Textiel
17, 18 en 19 april 1969 te Enschede

Donderdag 17 april 1969
14.15—15.00 uur Openingsceremonie: Opening door de heer W. C. A. M. Berbers, voorzitter der E.H.T.S.V. Welkomstwoord door Dr. H. L. Röder, President van het Nederlands Textielinstituut, tevens optredend als congresvoorzitter.

Een massale lustrum bridge-drive in 1954 in de Twentehallen met een hoofdprijs van 1000 gulden maakte indruk in de regio met als lid/organisator Glastra.

Men zou kunnen verwachten, dat met min of meer verdwijnen van de textielindustrie uit Nederland en West-Europa de belangstelling om lid te worden van de EHTSV zou verminderen : niets is echter minder waar. De schoolse opleiding werd meer en meer gericht op procestechnische, bedrijfseconomische en vormgevende richtingen, werd uiteindelijk zelfs vierjarig. Captains of Industry stuurden in navolging van de textielabrikanten vroeger steeds meer hun zonen en zeker ook dochters naar deze mogelijkheid tot HBO. Er heeft wel een dieptepunt bestaan midden 1975, toen bijna werd besloten de EHTSV op te heffen en de bestaande sociëteit te verkopen en het geld te verbrassen.

De EHTSV was en bleef de oudste studentenvereniging in Enschede en besturen hebben niet nagelaten dit te propageren en verder aan iedereen die wilde of niet wilde, uit te leggen, waar de schietspoel in het TEX-wapen voor stond. Ook de introductie- of kennismakingstijd bleef niet kinderachtig en termen als bierklooi, vuurklooi, tapaap zijn gevleugeld. Een openbare klooiemarkt op de Oude Markt functioneerde van 1961 tot 1972. Een rijke klooi vader heeft ooit zonder succes getracht zijn zoon van klusjes vrij te kopen.

Indien men dit verhaal leest over introductietijd, alle te vervullen bestuurs- en commissiefuncties, het sociëteitsleven, de disputen, de jaarclubs, het aangename leven in de studentenhuizen, de jaarlijkse feesten met elke vijf jaar nog een extra groot lustrumgalabal, dan vraagt men zich af, was er nog tijd voor enig denkwerk.of enige studie ?

Drs. P.A. van Gelder, directeur van IHBO De Maere in 1994, schrijft in de almanak van dat jaar, dat “het gebruik van volledige naam Enschedesche Hogere Textielschool Vereeniging absoluut en consequent moet verdwijnen”, dit voor een betere integratie in het nieuwe geheel. Wellicht heeft hij gelijk gehad. In 2002 waren er zo weinig klooiën, dat de school nadacht over een eigen introductietijd voor niet-leden, in 2004 waren er toch nog 80 leden. Er vindt dan een fusie plaats in 2008 tussen de studentenvereniging Magisterium, opgericht in 1984 voor studenten chemische technologie, (waarin op hun beurt zijn opgegaan Chemica Occulta en later Eukomania) en de EHTSV. Magisterium was universeel hogeschool gericht en had zelfs leden onder de UT. De nieuwe club krijgt de naam Textores Magistrique (Wevers & Grootmeesters), maar deze wordt door een ALV op 26 april 2010 slapend verklaard en overlijdt in 2015 bij gebrek aan leden en middelen.

ten grave gedragen ...

Desondanks werd in 2019 een grote reünie gehouden van de EHTSV in De Generaal aan de Stadsgravenstraat 41 met een drive-in discoshow en bijna 150 deelnemers in een ontspannen sfeer zonder grootgala. Zelfs was er ter versterking van dit onofficiële 20^e lustrum een forum “Textiles on the Move” met 8 sprekers, w.o. Hella Jongerius, Roos Soetekouw, Istrid van Geuns (designers) , georganiseerd door Fashion & Textile Technologies, deel van de Saxion University of Applied Sciences !

Er bestaat nog een EHTSV-archief voor liefhebbers van minstens 3 m³, hetgeen kan helpen bij het vieren van het eeuw-bestaan in 2022 van het gebouw aan wat nu heet Dr. Ariënsplein, waarvan wel de inhoud is veranderd, maar gelukkig niet de betegeling.....

mmv. :

Herbert Zwartz

Martin de Ruiter

Fabian Grootfaam